

# Så mycket stödjer LO Socialdemokraterna i valrörelsen

Adam Danieli

---

### SAMMANFATTNING

- LO:s stöd till S är en underrapporterad aspekt av den svenska valrörelsen. De pengar som organisationen lägger på valrörelse är betydligt större än alla politiska partiers valbudgetar, undantaget S själva. Vi uppskattar att LO går in med ytterligare över 90 miljoner i direkt och indirekt stöd.
- Det är problematiskt att en organisation med offentliga uppgifter ger ett sådant betydande partipolitiskt stöd, till och med mot medlemmarnas vilja.
- Det indirekta stödet från LO borde tas upp som intäkt till ett politiskt parti enligt de regler som sedan 2018 gäller för alla andra donationer och inkomster till politiska aktörer.
- Föreningsfriheten bör stärkas på arbetsmarknaden. Partipolitiska donationer från arbetsmarknadens parter bör enligt lag godkännas av den enskilde medlemmen. Sådana krav finns i många andra länder, bl.a. i Danmark.
- Ett förbud mot diskriminering på politisk grund bör införas för arbetsmarknadens parter, på motsvarande sätt som t.ex. bostadsrättsföreningar och andra ekonomiska föreningar begränsas.
- Sverige bryter i dag mot FN:s korruptionsstadga i hur topptjänstemän tillsätts. Stärk öppenheten i den statliga utnämningsspolitiken för att stoppa politiserade utnämningar från LO.

Timbros Briefing Paper är en serie kortrapporter som belyser komplexa frågor i ett kortare format. För att läsa detta eller andra av våra briefing papers, besök [www.timbro.se/bp](http://www.timbro.se/bp).

### OM FÖRFATTAREN

Adam Danieli är jurist och projektledare på Timbro. Rapporten är en del av projektet Enpartistaten

## Vad driver LO för valrörelse?

LO bedriver sedan över ett sekel facklig-politisk samverkan med Socialdemokraterna. En del av denna samverkan är att ge direkt och indirekt stöd till S i val. Även inför riksdags-, region- och kommunalvalet 2022 har LO fattat beslut om att arbeta för en socialdemokratisk valseger och att driva valrörelse för partiet. Facket går till val under parollen "Trygghet för vanligt folk" och bland de krav som man har ställt på S finns begränsad arbetskraftsinvandring, höjda kapital-skatter och höjd a-kassa.<sup>1</sup>

Timbro har granskat hur stort stöd LO i praktiken lämnar till det socialdemokratiska partiet. Inom ramen för projektet Enpartistaten har vi gjort en genomgång i öppna källor hur LO och LO:s medlemsförbund driver valrörelse, vilka budskap de har och hur stora resurser som läggs på valet. Sammantaget kan konstateras att LO och samtliga förbund bedriver kampanj i nära samarbete med partiet. Kampanjer som i vissa fall innehåller rent felaktiga budskap av såväl oppositionens som Centerpartiets politik.

## Hur mycket satsar LO på S?

Det sammanlagda ekonomiska värdet på fackets stöd har vi uppskattat till över 90 miljoner kronor, uppdelat på tre olika delar. 50 miljoner kr i centralt stöd genom LO:s valrörelse, 35 miljoner kronor genom samtalskampanjen som genomförs av respektive förbund och 6 miljoner kronor i kontant stöd till partiet. Kampanjen finansieras av LO-medlemmarna och beskrivs som en insats för att ta tillvara medlemmarnas intresse i politiken.<sup>2</sup>

LO har beskrivit satsningen som den största någonsin på en socialdemokratisk seger, och har själva uppgett att centralorganisationens budget för kommunikation och marknadsföring är på 30 miljoner kronor.<sup>3</sup> Utöver det har LO investerat 20 miljoner i valutbildningar till medlemmarna och ett nytt medlemssystem.<sup>4</sup> Till det behöver det kontanta ekonomiska stödet till partiet läggas, samt den arbetstid som läggs ned.

Partibidragen är idag mindre än tidigare, och LO respektive fyra olika förbund har under 2021 givit 6 miljoner kronor till S.<sup>5</sup> Vad gäller samtal är LO:s målsättning att nå 500 000 medlemmar inför valet, en uppgift som fördelats mellan förbunden och centralorganisationen.<sup>6</sup>

För att uppskatta värdet som dessa samtal motsvarar har vi genomfört en undersökning av kostnaden för att köpa in motsvarande tjänst. Hur dessa samtal sker varierar, och det rör sig om både anställda på LO och externa personer som ringer. För att inte överskatta stödets värde har vi antagit att samtalen sker per telefon, den överlägset billigaste kommunikationsformen för samtal, och tagit in fyra offerter från leverantörer av telemarketing. Vi har bett om prisuppgifter på 25 000 samtal till LO-kollektivet, och i samtliga fall fått svaret att större kampanjer prissätts nästan proportionerligt mot antalet kontaktade personer. Snittpriset från leverantörerna är 70 kronor per svarat samtal.<sup>7</sup> I det fall man når målet på en halv miljon kontaktade ur LO-kollektivet skulle detta innebära ett indirekt stöd på ytterligare 35 miljoner kronor till Socialdemokraterna.

Tillsammans med det direkta och indirekta stödet via LO blir hela organisationens stöd uppskattningsvis över 90 miljoner kronor. Detta kan jämföras med partiernas valbudgetar under valet 2022. Socialdemokraterna lägger själva 100 miljoner, Moderaterna 65 miljoner och Liberalerna 15 miljoner.<sup>8</sup>

1 LO:s plattform inför valet 2022.

2 Ibid.

3 "LO satsar miljoner för att S ska vinna valet 2022", Dagens Nyheter, 26 januari 2022.

4 Ibid.

5 "Från 10 till 2 miljoner på tio år – fackets stöd till Socialdemokraterna har störtdykt", Tidningen Arbetet, 26 oktober 2021.

6 Hela svaret, LO:s kampanjsida inför valet 2022, <https://helasvaret.se/>

7 Kontaktade bolag är Wecall, Bigacom, Onlinesverige och Diamax.

8 "Så mycket pengar lägger partierna på sina kampanjer", SVT Nyheter 12 augusti 2022.

## Vad får LO ut av sin valkampanj?

Det är ganska oklart vad detta stöd egentligen innebär. LO beskrev i samband med att de presenterade sin kampanj inför valet 2022 hur deras stöd är villkorat med att S bedriver en viss politik och ger facket inflytande. Exempel på sådana "tydliga krav som inte får försvinna i januariavtal och talmansrundor" är förändringar i arbetskraftsinvandringen, bekämpande av arbetsmarknadskriminalitet och stopp för höjning av pensionsåldern.<sup>9</sup>

I tidningen Arbetet beskrev Gideonsson vidare relationen såhär: "Vi är inget kärlekspar, vi är samarbetspartners. Och det är med det socialdemokratiska partiet LO har facklig-politisk samverkan, inte med regeringen. Så när en socialdemokratiskt ledd regering för en dålig politik, då säger vi ifrån".<sup>10</sup> Socialdemokraterna har dock menat att stödet inte innebär några krav på partiet, utan att det blott rör sig om ett samarbete.<sup>11</sup> Rent praktiskt har LO ett antal kandidater på Socialdemokraternas listor.<sup>12</sup>

Beslutet att stödja partiet är fattat av LO:s kongress och styrelse, som i betydligt högre grad än organisationen i stort är socialdemokratisk. Stödet för S har dock minskat kraftigt i LO-grupperna under det senaste decenniet. I flera mätningar har S och SD varit jämnstora i LO-kollektivet, och bland män är SD i dag LO:s största parti.<sup>13</sup> Enligt tidningen Arbetets undersökningar röstar färre än 4 av 10 medlemmar i LO på S. Särskilt anmärkningsvärt är att inte ens var femte medlem vill att organisationen lämnar ekonomiskt

stöd till partiet.<sup>14</sup> Ändå kan den som inte vill stödja partiet låta bli att göra det, om man inte också vill lämna organisationen.

I det valmaterial som LO och förbunden riktar till medlemmarna finns en rad felaktigheter och vilseledande påståenden om andra partier än S. Bland många exempel så påstår IF Metall att Moderaterna är för förändringar i Lex Laval. IF Metall påstår också att Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna vill inskränka strejkrätten, vilket inte stämmer.<sup>15</sup> Det enda parti som gjort detta är S, senast 2019.

Kommunal beskriver samma partier som välfärdsmotståndare, och menar att de motsätter sig välfärdsstaten, också en uppenbar felaktighet.<sup>16</sup> LO har i sin medlemskommunikation beskrivit att Moderaterna går till val på att att sälja ut Sverige och avskaffa den svenska modellen, vilket inte heller är korrekt.<sup>17</sup> I syfte att stärka stödet för S bland medlemmarna, far man med uppenbara osanningar om andra partiers politik i viktiga frågor.

9 "Huka inte för högern – här är våra krav på S", Gideonsson, Aftonbladet debatt, 26 januari 2022.

10 "LO och Socialdemokraterna har ingen kärleksrelation", Tidningen Arbetet, 22 juni 2020.

11 Intervju med partisekreterare Tobias Baudin.

12 "Våra kandidater", <https://helasvaret.se/vara-kandidater/>

13 "S och SD jämnstora bland LO-medlemmar", Dagens Arena, 22 juni 2022.

14 "Majoritet: LO ska inte ge pengar till Socialdemokraterna", Tidningen Arbetet, 27 oktober 2021.

15 "Så tycker partierna", IF Metall.

16 "Svaret är välfärd", Kommunalarbetareförbundet.

17 "Hela svaret kan aldrig komma från höger", LO:s valkampanj.

## Interndemokratisk chimär

Stödet till S har aldrig ifrågasatts av LO-ledningen. Valledaren Dan Mattsson har beskrivit det som att "S är det enda partiet som har lösningar på medlemmarnas problem" och att det därför är naturligt att en facklig organisation stödjer partiet.<sup>18</sup>

Den som vill förändra den partipolitiska linjen är hänvisad till de interndemokratiska kanalerna inom respektive förbund och sedan vidare till LO. LO är enligt sina stadgar en socialdemokratisk organisation, vilket enbart kan ändras av kongressen. Kongressombuden är indirekt valda genom sina respektive förbund, och det står varje förbund fritt att utesluta den som bedöms ha fel partipolitisk koppling.

Sverige har, till skillnad från Danmark, inget förbud mot att arbetsmarknadens parter diskriminerar på politisk grund. Sverigedemokrater som ställt upp i val till förtroendeposter i sina respektive förbund har exempelvis förhindrats att delta genom att uteslutas.<sup>19</sup> Även lokalt engagerade medlemmar och personer på arbetsplatser som engagerat sig i SD lokalt riskerar uteslutning. Det som tidigare framför allt handlat om att hålla organisationen ren vänsterut och hålla enstaka moderater borta, handlar i dag nästan enkom om att bli av med Sverigedemokrater. Det är alltså ett cirkelresonemang att hänvisa till en interndemokratisk väg, eftersom denna väg är stängd för vissa åsikter.

## Förenligheten med föreningsfriheten

LO:s stöd till det socialdemokratiska partiet är problematiskt ur föreningsfrihetssynpunkt. Den person som blivit medlem i ett LO-förbund i syfte att få hjälp och stöd på sin arbetsplats, men inte sympatiserar med partiet, kan inte på något sätt välja bort att medlemskapet används för att stötta ett parti och kanske även motverka det parti som personen sympatiserar med.

Sverige saknar ett grundlagsskydd för den negativa föreningsfriheten, alltså en rätt att stå utanför en organisation. En sådan rätt finns dock i Europakonventionens artikel 11, men praxis från Europadomstolen spretar. Någon entydig rätt att inte behöva knytas till ett politiskt parti genom ett engagemang i en facklig organisation går inte att uttyda, även om den i princip är helt dominerande och åtnjuter en offentligrättslig ställning.

Den parlamentariska kommitté som under 2016 utredde frågan om partiets finansiering lyfte problemen med dagens regelverk i förhållande till föreningsfriheten, och konstaterade att "det kan vara svårt för en enskild att avgöra om ett medlemskap i en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation innebär att man i praktiken stöder ett visst parti

ekonomiskt".<sup>20</sup> Regeringen landade i att någon begränsning eller rätt för enskild att välja eller bli informerad inte behövdes. Något ironiskt hänvisades i stället till att stödet från facken genom det nya regelverket skulle bli transparent och tillgängligt för allmänheten; vilket rimmar illa med redovisningsreglerna som behandlas i nästa avsnitt.<sup>21</sup>

I stället har frågan om samtycke lyfts av flera partier. I Danmark finns sedan lång tid ett krav på att arbetsmarknadens organisationer ska säkerställa att eventuella partipolitiska donationer är frivilliga för varje medlem.<sup>22</sup> Kommittén ansåg dock att det inte var aktuellt för svensk del. I propositionen beskrivs i stället hur den som är missnöjd med stödet får framföra åsikten internt och driva frågan enligt organisationens egna besluts och påverkansformer.<sup>23</sup> I fallet med LO blir detta svårt, eftersom organisationen enligt sina stadgar är knutna till S. SD, som enda parti, motsatte sig denna slutsats, eftersom fackförbundens politiska inriktning i praktiken är uteslutningsgrund och att den interndemokratiska processen i sig inte i praktiken medger förändringar.<sup>24</sup>

<sup>18</sup> Ibid.

<sup>19</sup> "Transports uteslutning av SD-politiker prövas i hovrätten", Lag & Avtal, 27 april 2021.

<sup>20</sup> Prop. 2017/18:55, "Ökad insyn i partiets finansiering – ett utbyggt regelverk", s. 106.

<sup>21</sup> Ibid, s. 108.

<sup>22</sup> SOU 2016:74, "Ökad insyn i partiets finansiering – ett utbyggt regelverk", s 139

<sup>23</sup> Prop. 2017/18:55, s. 105.

<sup>24</sup> Ibid, s. 108.

## Ska stödet redovisas?

Sedan 2018 är alla organisationer som ställer upp i val till riksdag, region eller kommun skyldiga att redovisa hur verksamheten har finansierats. Mot bakgrund av att Sverige under lång tid saknat krav på sådan redovisning, var utredningens mål att komma fram till ett enkelt system som ger allmänheten god insyn i den politiska finansieringen.<sup>25</sup> Skyldigheten gäller såväl partier som sidoorganisationer och oavsett vilken form stödet tar. Bidragen ska tas upp till sitt ekonomiska värde, i den mån de inte är kontanta.<sup>26</sup>

## Vad bör göras?

LO:s stöd till S är en underrapporterad aspekt av den svenska valrörelsen. De pengar som organisationen lägger på valrörelse är betydligt större än alla politiska partiers valbudgetar, undantaget S själva. Liberalernas nationella valbudget ligger på 15 mkr, Moderaternas på 65 mkr.

LO:s stöd innebär en institutionell snedvridning av den svenska valrörelsen då den i praktiken innebär en fördubbling av socialdemokraternas valkassa: S valbudget ligger på omkring 100 miljoner kronor, och vi uppskattar att LO går in med ytterligare över 90 miljoner i direkt och indirekt stöd.

LO utgör en institution på svensk arbetsmarknad och har i den egenskapen stora privilegier att företräda arbetstagare med olika politisk uppfattning. Det är problematiskt att en organisation med offentliga uppgifter ger ett sådant betydande partipolitiskt stöd, till och med mot medlemmarnas vilja. Extra problematiskt är det att LO far med osanning om andra partier inför sina medlemmar för att framställa S i bättre dager.

Hur utomstående organisationers samarbete ska bedömas är inte helt klart. LO:s indirekta stöd redovisas inte av Socialdemokraterna, med motiveringen att det inte utgör ett ekonomiskt stöd i partiets verksamhet. Detta trots att den nya regleringen pekade ut just denna typ av valinflytande och stöd som viktiga att få insyn i.

Några sätt att få den svenska demokratin att fungera bättre och mindre korrupt:

- Det indirekta stödet från LO borde tas upp som intäkt till ett politiskt parti enligt de regler som sedan 2018 gäller för alla andra donationer och inkomster till politiska aktörer.
- Föreningsfriheten bör stärkas på arbetsmarknaden. Partipolitiska donationer från arbetsmarknadens parter bör enligt lag godkännas av den enskilde medlemmen. Sådana krav finns i många andra länder, bl.a. i Danmark.
- Ett förbud mot diskriminering på politisk grund bör införas för arbetsmarknadens parter, på motsvarande sätt som t.ex. bostadsrättsföreningar och andra ekonomiska föreningar begränsas.
- Sverige bryter i dag mot FN:s korruptionsstadga i hur topptjänstemän tillsätts. Stärk öppenheten i den statliga utnämningsspolitiken för att stoppa politiserade utnämningar från LO.

<sup>25</sup> Ibid, s. 25.

<sup>26</sup> 3–4 §§ lag (2018:90) om insyn i finansiering av partier.

# TIMBRO

Kungsgatan 60, Box 3037,  
103 61 Stockholm, Sweden  
Telefon: +46 8 587 898 00  
E-mail: [info@timbro.se](mailto:info@timbro.se)